

HE 151/2024 ilmastolain muuttamiseksi

Ympäristövaliokunnan kuuleminen 24.10.2024

Karoliina Anttonen

Ilmasto- ja ympäristönsuojeluosasto/ Ilmastoyksikkö, YM

Pääasiallinen sisältö

- Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ilmastolakia. Kunnan ilmastosuunnitelman laatimista koskeva velvollisuus ehdotetaan kumottavaksi. Samalla muutettaisiin lain soveltamisalaa niin, ettei ilmastolakia sovelleta kunnan viranomaisiin.
- Suomen ympäristökeskus pitäisi edelleen yllä kuntien päästötietopalvelua. Näin tuettaisiin kuntien vapaaehtoisen ilmastotyön jatkumista.
- Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

Lainsäädännön muutostarve

- Kuntia koskeva velvoite ehdotetaan kumottavaksi hallitusohjelman mukaisesti osana valtiontalouden sopeuttamista.
- Hallitusohjelman mukaisesti kuntien ilmastosuunnitelmiin varattu noin 2,8 miljoonan euron vuosittainen määräraha on vuodesta 2024 lähtien poistettu valtion talousarviosta ja julkisen talouden suunnitelmasta.
- Esitys vähentäisi samalla kuntien tehtäviä ja purkaisi osaltaan sääntelyä.

Kuntien suunnitelmallinen ilmastotyö

- Ilmastolakiin (423/2022) lisättiin maaliskuussa 2023 kunnan velvoite laatia ilmastosuunnitelma ja päivittää se vähintään kerran valtuustokaudessa. Ensimmäinen ilmastosuunnitelma on laadittava valtuustokaudella 2025–2029.
- Jatkossa kunnan ilmastosuunnitelman laatiminen perustuisi vapaaehtoisuuteen.
- Merkittävällä osalla kunnista on jo ilmastosuunnitelma. Kaikilla yli 100 000 asukkaan kaupungilla ja valtaosalla yli 50 000 asukkaan kaupungeista on ilmastosuunnitelma. Vapaaehtoisesti laadittuja ilmastosuunnitelmia ovat valmistelleet erityisesti isot kaupungit.

Kuntien suunnitelmallinen ilmastotyö

- Arvion mukaan vuoden 2024 alussa yli 85 kunnalla Manner-Suomen kunnista on oma ilmastosuunnitelma.
- Kuntaliiton viimeisimmän kyselyn (Kuntien ja maakuntien ilmastotyön tilanne 2023-2024) mukaan kunnissa, joilla on ilmastotavoite, asuu yhteensä jo noin 5 miljoonaa suomalaista. Vuonna 2021 vastaava arvio oli yli 4,5 miljoonaa. Vastausten perusteella voidaan arvioida, että yli 90 % suomalaisista asuu kunnissa, joissa on ilmastotavoite, kun vuonna 2021 osuudeksi arvioitiin 80 %.

Pääasialliset vaikutukset

- Kunnan ilmastosuunnitelmavelvoite tuli voimaan maaliskuussa 2023 ilmastolain muutoksen myötä (108/2023).
- Suunnitelmaa varten valtionavustusta saaneiden kuntien (62 kuntaa) suunnitelmat valmistuvat viimeistään vuonna 2025.
- Suunnitelmavelvoitteen toimeenpanosta ja vaikutuksista ei näin ollen ole vielä seurantatietoa.

Pääasialliset vaikutukset

- Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmassa (KAISU) 2022 arvioitiin kuntien ilmastotyön vauhdittamisen päästövähennyspotentiaalia.
- Kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamisen arvioitu vaikutus taakanjakosektorin päästöihin oli 0,2 Mt CO₂ -ekv. vuonna 2030 + 0,1 Mt CO₂ -ekv. vuonna 2035.
- Arvioitu päästövähennyspotentiaali ei koostunut pelkästään kuntien ilmastosuunnitelmista, joten tarkkoja korvaavia toimia ei voida esittää.
- Tänä vuonna aloitetun seuraavan KAISU:n valmistelun lähtökohtana on joka tapauksessa ilmastolain tavoitteiden saavuttaminen ja se keskittyy tarkastelemaan kokonaiskuvaa.

Pääasialliset vaikutukset

- Kunnille ei enää myönnettäisi valtionavustusta ilmastosuunnitelman laatimiseen.
- Kunnan ilmastosuunnitelmaselvityksen mukaan ilmastosuunnitelman laatimisen kustannukset vaihtelevat hyvin paljon.
- Vuonna 2023 ympäristöministeriön avustus kunnan ilmastosuunnitelman valmisteluun oli enintään 45 000 euroa kuntaa kohti.
- Jatkossa kunnat voivat hakea tukea ilmastotoimiin esimerkiksi EU-rahoituksen kautta.

Suomen ympäristökeskuksen päästötietopalvelu

- Kuntien vapaaehtoisia toimia tukisi Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämä päästötietopalvelu.
- Esityksen mukaan Suomen ympäristökeskus pitäisi edelleen yllä kuntien päästötietopalvelua.
- Päästötietopalvelun ylläpitäminen jatkuisi lakisääteisenä tehtävänä, joskaan siihen ei enää osoitettaisi 50 000 euron määrärahaa kuten vuonna 2023.
- Suomen ympäristökeskuksen arvioidaan voivan hoitaa tehtävän olemassa olevilla voimavaroilla ja tehtäviä uudelleen järjestelemällä.

Kiitos!

karoliina.anttonen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment